

Kolegji UBT - Studimet bachelor

Rrjetet kompjuterike dhe sistemet e shpërndara

Prof.Asoc.Dr. techn. Salem Lepaja

Maj 2019

Rrjetet kompjuterike dhe sistemet e shpërndara

Kapitulli 6

Shërbimet e Internetit

Shërbimet e Internetit

Ekzistojnë shërbime (servise) të shumta në Internet

- WWW (World Wide Web)
- E – mail (posta elektronike)
- IPTV
- VoIP
- Mesazh i menjëhershëm (Instant messaging)
- Konferenca video (video conferencing)
- Tregtia elektronike (E-commerce)
- Newsgroup
- FTP
- Blog
- Social Networking Sites
- Searching engines

Shërbimet e Internetit

WWW (World Wide Web)

- Shërbimi më i popullarizuar i cili e ka bërë Internetin ai që është sot:
  - Rrjet dominant në tërë rruzullin tokësor
  - Pjesë e jetës tonë private dhe profesionale
- WWW shërbim multimedial i bazuar në modelin *client-server*
  - Miliona faqe në server të ndryshëm të shpërndarë nëpër Internet
  - Programet client: Google chrome, Microsoft Internet Explorer, Firefox
  - Programet server: Apache, Microsoft Internet Information Server
- HTTP (HyperText Transfer Protocol)
- URL (Uniform Resource Locator)
  - Adresa e faqeve WEB
- HTML (Hyper Text Markup Language)
  - Mënyra (gjuha) e kodimit të informacioneve në faqen WEB

Shërbimet e Internetit

Email (Posta elektronike)

- *Email* shkurtesë për *electronic mail* - posta elektronike
- Transmetimi i mesazheve dhe fajllave nëpërmjet të rrjetit kompjuterik
- Programi (softueri) e-mail mundëson krijimin, dërgimin, pranimin, forvardimin, ruajtjen, shtypjen dhe fshirjen e mesazheve të postes elektronike
  - Shembuj: Gmail, Hotmail, Yahoo
- Adresa e-mail është kombinim i emrit të përdoruesit dhe emrit të domenit me të cilin identifikohet përdoruesi dhe të mund t'i marrë letrat elektronike
  - Shembull: alepaja@gmail.com
- Emri i përdoruesit është kombinim i veçantë i shkronjave dhe numrave me të cilin identifikohet përdoruesi i caktuar

Shërbimet e Internetit

IPTV

- Përdorimi i protokollit IP përkatësisht i rrjetit Internet për shpërndarjen e programeve (përmbajtjeve – content) TV dhe videove (drejtpërsëdrejti ose sipas kërkesës - on demand)
  - TV tradicional bazohet në transmetim tokësor, satelitor dhe kabllor (CATV)
- Provajderët IPTV në Kosovë
  - OrangeNet-Telkos
    - Në Prishtinë dhe Fushë Kosovë, 7000 parapagues
    - Transmetimi multikast
    - Receivera MAG 322 dhe teknologjia FTTH
  - ART Motion
    - 4-5000 parapagues IPTV
  - Telekom i Kosovës sh.a.

Shërbimet e Internetit

VoIP ose telefonia IP

- Përdorimi i protokollit IP përkatësisht i rrjetit Internet për transmetim të folurit (komunikimi)
- Të folurit dixhitalizohet (me proceset e mostrimit, kuantizimit dhe kodimit) e pastaj paketohet në datagrame IP
- Telefonat IP ose programe sofuerike p.s. X-lite, Ninjalite
- Serverët IP, lokal ose në Internet
- Viber, Skype

Shërbimet e Internetit

Chatting - bisedim

- Interneti ofron shërbimin e shkëmbimit të mesazheve online në mes të përdoruesve kudo në rruzullin tokësor
- Ky lloj komunikimi mund të bëhet në *dhomat e bisedave* ose me anë të *mesazheve të menjëhershme*
- *Dhoma e bisedave* është dhomë virtuale në të cilën zhvillohen biseda të drejtpërdrejta (në kohën reale - real time online) në mes të shumë përdoruesve
- *Mesazhet e menjëhershme (instant mesaaging)* ose **IM** gjithashtu hynë në këtë lloj të shërbimit
- Shembuj: Whatsapp, ChatOn, G-talk etj.

Shërbimet e Internetit

Instant messaging – mesazhet e menjëhershme

- Është shërbim për komunikim në kohë reale (real-time) me nje grup te zgjedhur te perdoruesve
  - Mundëson shkëmbimin e mesazheve, fajllave si dhe bashkangjitjen në *dhomen për komunikim* (chat room) me këta përdorues
  - Notifikimi kur një apo më shumë përdorues janë aktiv (online)
- Komunikim në kohë reale d.m.th. se një përdorues i Internetit dhe përdorues të tjerë me të cilët komunikon ky përdorues janë aktivë (online) në kohë të njëjtë.

Shërbimet e Internetit

Video-konferenca

- Është komunikim i drejtpërdrejtë në mes të dy ose më shumë individëve nga vende të ndryshme
- Është alternativë e takimit „fytyrë për fytyrë“
- Rëndom komunikimi është multimedial (audio, video dhe të dhëna)
- Pajisjet për video-konferencë
  - Kameran (webcams)
  - Mikrofonat
  - Dëgjojset
  - Ekranin (visual display)

Shërbimet e Internetit

Tregtia elektronike – Electronic Commerce

- Tregtia elektronike ose E-commerce është shërbim shumë i rëndësishëm i ofruar nga Interneti për transaksione financiare
- Shërbimet bankare, tregtimi me aksione
- Pagesat nëpërmjet kartelave bankare
- Artijkuj të llojllojshëm mund të porositen dhe të shiten prej cilitdo vend në botë nëpërmjet të këtij shërbimi

Shërbimet e Internetit

Newsgroup

- Iu mundëson përdoruesve diskutim online në tema të caktuara
- Në dallim prej mesazheve *email*, mesazhet *newsgroup* mund të postohen prej kujdo
- Një përdorues mund të fillojë diskutimin, të postojë dhe të përgjigjet në postimet e përdoruesve tjerë
- P.sh., nëse *newsgroup* ofron shërbimin e shkëmbimit të informacioneve për një temë aktuale të caktuar, do të përmbajë të gjitha postimet në lidhje me këtë temë

Shërbimet e Internetit

Sem13hërbimi FTP (File Transfer Protocol)

- Mundëson *uploadimin* dhe *dounlodimin* e fajllave në server dhe prej serverëve FTP
- Serveri FTP është kompjutor në të cilin është i instaluar komponenta server
  - Serveri përmban fajlla me tekste, grafike, klipe audi, klipe video dhe fajlla me programe
  - Për t'iu qasur serverëve FTP nevojitet llogaria (emri i përdoruesit dhe fjalëkalimi)
  - Serverëve të caktuar FTP mund t'iu qasemi edhe me:
emër të përdoruesit ***anonymous*** dhe fjalëkalim ***anonymous***
p.sh. Serverit *ftp:speedtest.tele2.net*

Shërbimet e Internetit

Shërbimi FTP (File Transfer Protocol)

- Për qasje të një serveri FTP, për uploadim ose dounlodim nevojitet komponenta përkatëse klient (apikacioni) e instaluar në kompjuterin e përdoruesit
  - Programi më i përdorur është FileZilla
  - Filezilla mundëson transferimin e fajllave, shetitjen nëpër foldera të klientit dhe serverit si dhe nëpër faqe web
  - Mundëson transferimin e shumë fajllave njëkohesisht
  - Paraqiten dy dritare, një në kompjuterin lokal dhe tjetra në kompjuterin FTP server
  - Versioni portable: http://portableapps.com/apps/internet/filezilla_portable

Shërbimet e Internetit

Blog

- Termi Blog është shkurtesë për Weblog
- Përdoret për ta përshkruar një faqe web, e cila rëndom është individuale
- Mund të përmbajë ligjerata në një lëm të caktuar ose përshkrim të ngjarjeve, komente etj
- Mundëson komunikimin me lexues të interesuar në lëmin e dhënë në Blog

Shërbimet e Internetit

Rrjetet sociale

- Përdoren për realizimin e komunikimeve online: postim të ideve, ngjarjeve, veprimtarive dhe shkëmbim të fajllave, të fotografive, videove
- Shembuj: Facebook dhe Twitter janë dy rrjetet sociale më të përdorura
- Këto dy rrjete sociale përdoren çdo ditë nga përdoruesit e Internetit për biseda dhe shkëmbim të informacioneve të llojeve të ndryshme

Shërbimet e Internetit

Internet search engines

- Është aplikacion që iu ndihmon përdoruesve gjetjen e faqeve web të cilat përmbajnë informacione dhe referenca të dobishme
- Kërkimi i faqeve
  - Përdoruesi e përshkruan informacionin e dëshiruar duke e shfrytëzuar interfejsin e aplikacionit
  - Aplikacioni fillon ta kërkojë informacionin në web dhe ia kthen përdoruesit përgjigjen (rezultatet e kërkimit)
  - Përgjigjja nga aplikacioni ia mundëson përdoruesit gjetjen e informacioneve më të reja të cilat janë në Internet në lidhje me temën e dëshiruar, në mënyrë të shpejtë.
  - Google, aplikacioni më i përdorur
  - Bing, DuckDuckGo, Wiki.com, Twitter